

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 22Cb/233/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118217427
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Štefan Tomašovský
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2021:8118217427.9

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudcom JUDr. Štefanom Tomašovským, v právnej veci žalobcu: Peter Jarkovský - CORYN, s miestom podnikania Jesenná 8502/8, 080 05 Prešov, IČO: 32 925 042, právne zastúpený: JUDr. Michal Feciľak, advokát so sídlom Jesenná 8, 080 05 Prešov, proti žalovanému: Mesto Prešov, so sídlom Hlavná 73, 080 01 Prešov, IČO: 00 327 646, právne zastúpený: JUDr. Alojz Naništa, advokát so sídlom Sládkovičova 8, 080 01 Prešov, IČO: 35 519 193, o náhradu za vecné bremeno, takto

rozhodol:

I. Súd žalobu **z a m i e t a**.

II. Žalovanému súd **p r i z n á v a** nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pričom ukladá povinnosť žalobcovi zaplatiť trovy žalovanému s tým, že o výške tejto náhrady bude v zmysle § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou doručenu súdu dňa 10.12.2018 domáhal vydania rozhodnutia, ktorým súd uloží žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu za zriadenie vecného bremena zo strany žalovaného za obdobie od 10.12.2015 do 05.12.2018, t.j. za 1092 dní.

2. Uznesením č.k. 22Cb/233/2018-159 zo dňa 11.03.2019 súd pripustil zmenu žaloby tak, že táto ďalej znela: „Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 3.049,33 € spolu s 9,00 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 3.049,33 € od 09.03.2019 do zaplataenia, a to do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci. Žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100%.“

3. Následne súd uznesením na pojednávaní dňa 05.05.2021 pripustil zmenu žaloby a to tak, ako ju navrhol žalobca v podaní zo dňa 03.11.2020, tj. v znení: „Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 5.003,72 € spolu s 9,00 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 3.049,33 € od 09.03.2019 do zaplataenia a 9,00 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 1.954,39 € od 10.11.2020 do zaplataenia, a to do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100%.“

4. Žalobca žalobu odôvodnil tým, že je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti, parc. KN-C č. XXXX/13 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 101 m² nachádzajúcej sa v kat. úz. Solivar, zapísanej na LV č. XXXX, ktorú nadobudol na základe kúpnej zmluvy, ktorej vklad vlastníckeho práva bol povolený pod č. V - 6514/2015 dňa 10.12.2015. Na uvedenej parcele sa nachádza asfaltová plocha, ktorá je v zmysle § 7 ods. 1 písm. d) Vyhlášky č. 35/1984 Zb., miestna komunikácia IV. triedy - chodník, ktorý je vo vlastníctve žalovaného na základe zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách.

5. Miestna komunikácia IV. triedy bola postavená na pozemku teraz vo vlastníctve žalobcu, na základe stavebného povolenia č.j. Dopř. 3988/OD-83, vydaného dňa 14.03.1983 Okresným národným výborom - odborom dopřavy v Prešove. Tomuto stavebnému povoleniu predchádzalo územné rozhodnutie o umiestnení stavby vydaného Mestským národným výborom v Prešove zo dňa 24.08.1982, č. výst. 771/82-Ke.

6. Dňa 12.02.1992 bolo Obvodným úřadom v Prešove vydané kolaudačné rozhodnutie č. ObÚ-PD-2113/1991, ktorým bolo povolené užívanie cestnej stavby a táto bola odovzdaná do správy a údržby Okresnej správy ciest a Správy mestských komunikácií Prešov.

7. Keďže uvedená miestna komunikácia bola postavená na pozemku žalobcu, na základe povolenia vydaného podľa platných právnych predpisov, pozemok žalobcu je zaťažený vo verejnom záujme vecným bremenom v zmysle § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z. .

8. Žalobca si voči žalovanému uplatňuje nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva zákonným vecným bremenom tak, ako mu to vyplýva z právnych predpisov ako aj judikatúry všeobecných súdov. Podľa žalobcu by bolo v rozpore so zásadou ochrany vlastníckeho práva, ak by vlastníčkovi pozemku neprislúchala náhrada za zákonom zriadené vecné bremeno zaťažujúce jeho pozemok, a to samozrejme počas celej doby užívania.

9. Na podporu svojich tvrdení žalobca poukázal na stanovisko občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove, konaného dňa 15.05.2018, ktoré riešilo otázku charakteru náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva zákonným vecným bremenom v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. ako opakujúcej sa náhrady za skutočnú dobu trvania obmedzenia.

10. Podaním doručeným súdu dňa 07.03.2019 žalobca vyčíslil ním uplatnený nárok na náhradu za zriadené vecné bremeno za žalované obdobie od 10.12.2015 do 05.12.2018, pričom pri vyčíslení vychádzal zo záverov znaleckého posudku č. 1 zo dňa 07.01.2019, vypracovaného Technickou univerzitou v Košiciach, Stavebnou fakultou, Vysokoškolská 2, 042 00 Košice, Znalecký ústav v odbore stavebníctvo, ktorým znalecký ústav stanovil všeobecnú hodnotu vecného bremena vo vzťahu k parcele KN-C č. XXXX/13. Hodnotu náhrady s ohľadom na závery znaleckého posudku žalobca vyčíslil v sume 3.049,33 €.

11. Žalovaný so žalobou nesúhlasil a navrhol ju zamietnuť v celom rozsahu. Vo vyjadrení uviedol, že podstatou zákonných vecných bremien je verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva, teda vymedzenie obsahu vlastníckeho práva prostredníctvom predpisu verejného práva. Zákonné vecné bremená predstavujú verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva v nadväznosti na § 123 Občianskeho zákonníka, ktorý limituje oprávnenie vlastníka „medzami zákona“. Obsahom zákonných vecných bremien je najmä právo zriaďovať na cudzích pozemkoch rôzne siete, vstupovať na cudzie pozemky s cieľom údržby týchto sietí a podobne. Jednou z podstatných charakteristík je, že režim týchto bremien sa riadi vždy podľa predpisov, ktoré boli platné ku dňu ich vzniku.

12. Žalovaný zároveň vzniesol námietku premlčania náhrady za vecné bremeno za obdobie od 10.12.2015 do 10.03.2016.

13. Žalovaný ďalej namietal, že žalobca ako osobitnú požiadavku pre vypracovanie znaleckého posudku určil okrem iného vypracovať VŠH vecného bremena z nájmov pozemkov vypočítaných porovnávacou metódou. Pre splnenie tejto požiadavky žalobca predložil znaleckému ústavu zmluvy označené ako Z2, Z3, Z7, Z1, Z4, Z5, Z6. Zmluvy označené ako Z 1 - Z2 sú uzatvorené s Národnou diaľničnou spoločnosťou a.s., a podľa ich obsahu sú uzavreté v súlade s podnikateľskou činnosťou NDS a.s.. Boli uzatvorené na krátku dobu a podľa vedomostí žalovaného prenajímateľa predali porovnávacie pozemky spoločnosti NDS a.s. za sumu 85 €/m². Zmluvy označené ako Z3-Z8 sú zmluvy o nájme, resp. podnájme nebytových priestorov. Z uvedeného má žalovaný za to, zmluvy sú uzatvorené medzi podnikateľskými subjektmi za účelom dosiahnutia zisku, pričom dohodnutá cena nájomného odráža aj iné služby, ktoré prenajímateľ poskytuje. Nie je preto možné ich pre stanovenie výšky náhrady uplatňovanej v tomto konaní použiť ako porovnávacie pozemky, nakoľko nie sú porovnateľné.

14. Vo vzťahu k týmto vyjadreniam žalovaného žalobca uviedol, že námietka premlčania nie je v prejednávanej veci na mieste, pritom poukázal na § 397 Obchodného zákonníka a § 101 Občianskeho zákonníka. Vo vzťahu k znaleckému posudku uviedol, že skutočnosti, ktoré žalovaný namieta boli pri vypracovaní znaleckého posudku zohľadnené, a to stanovením nižšieho koeficientu v porovnaní s porovnávacími pozemkami.

15. Žalobca ďalej poukázal na odôvodnenia rozsudku Okresného súdu Prešov sp.zn. 15C/130/2015-547 zo dňa 21.03.2019 v obdobnej veci a uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Cdo/8/2009 zo dňa 13.11.2009, ako aj na judikatúru ďalších súdov.

16. Podaním doručeným súdu dňa 28.08.2019 žalovaný poukázal na obdobné konanie vedené na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 10C/133/2012, v ktorom súd žalobu na podobnom skutkovom základe zamietol s odvolaním sa na zákaz zneužitia práva a dobré mravy.

17. Na pojednávaní konanom dňa 09.10.2019 žalobca uviedol, že na podanej žalobe trvá tak ako bola podaná. Žalovaný uviedol, že žalobca kúpou pozemku, o ktorom vedel, že je na ňom postavená cestná komunikácia sám chcel byť dobrovoľne obmedzený na vlastníckom práve s tým, že nemohol mať legitímnu nádej, že pozemok inak využije iba tak, že bude uplatňovať špekulatívne občianskoprávne nároky voči mestu alebo Slovenskej republike. Zároveň poukázal na historické súvislosti problému keď uviedol, že mesto ako právny subjekt vlastníka nehnuteľností neobmedzilo, obmedzil Československý štát, ktorý postavil cestné komunikácie na parcelách. Mesto ex lege dostalo tieto parcely do užívania a musí ich užívať na verejný účel.

18. Vo vzťahu k tomu žalobca uviedol, že práve postoj žalovaného, ktorý ako jediný môže vyporiadať predmetné pozemky, je v rozpore s dobrými mravmi, pretože užíva cudzie pozemky bez toho, aby za ne poskytoval náhradu. Žalovaný podľa žalobcu využíva nevedomosť občanov, keď hovorí o tom, že žalobca sa snaží dostať nejaké peniaze za zákonné vecné bremeno a ostatní ľudia tak nerobia.

19. Žalovaný ďalej v konaní nesúhlasil s nárokom žalobcu ako s opakovanou náhradou a vychádzal zo skutočnosti, že obmedzený vlastník má právo iba na jednorazovú náhradu, pričom nárok za obmedzenie vlastníckeho práva patrí iba prvému vlastníkovi, ktorý bol v prvom rade obmedzený a toto právo nemožno prenášať na ďalšie subjekty. Keďže zákon č. 66/2009 Z.z. nadobudol účinnosť k 01.07.2009 bolo možné žalovať náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vo forme vecného bremena len do 30.06., resp. 01.07.2012, preto má žalovaný za to, že nárok žalobcu je premlčaný. Žalovaný poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu SR, a to uznesenie sp.zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26.08.2019 či uznesenie sp.zn. 8Cdo/194/2018 zo dňa 30.11.2020.

20. Po oboznámení sa s listinnými dôkazmi nachádzajúcimi sa v spise a vyjadreniami strán súd zistil nasledovný skutkový stav:

21. Žalobca je vlastníkom pozemku parc. KN-C č. XXXX/13 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 101 m² nachádzajúcej sa v kat. úz. Solivar, zapísanej na LV č. XXXX (ďalej len „pozemok“). Žalobca pozemok nadobudol kúpnu zmluvou od právneho predchodcu, spoločnosti CORYN, s.r.o., ktorej spoločníkom a konateľom je žalobca.

22. Na pozemku sa nachádza cestná stavba, ktorá bola postavená na pozemku žalobcu na základe povolenia vydaného podľa platných právnych predpisov. V zmysle ust. § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z.z.“), vzniklo vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, a to dňom účinnosti tohto zákona.

23. Znaleckým posudkom znaleckého ústavu: Technická univerzita v Košiciach, Stavebná fakulta, Vysokoškolská ulica 4, 042 00 Košice, nachádzajúcim sa na č.l. 54 súdneho spisu, bola stanovená všeobecná hodnota vecného bremena viaznuceho na pozemku v roku 2015 na sumu vo výške 10,04 €/m², v roku 2016 v sume 10,07 €/m², v roku 2017 v sume 10,08 €/m² a v roku 2018 v sume 10,16 €/m².

24. Medzi stranami bolo sporné, či uplatňovanie žalovaných nárokov s ohľadom na kontext nadobudnutia predmetného pozemku žalobcom a na historické okolnosti vzniku zákonného vecného bremena

na pozemku možno považovať za rozporné s dobrými mravmi. Ďalej bola medzi stranami sporná skutočnosť, či sa jedná o jednorazovú alebo opakovanú náhradu ako aj výška prípadne priznanej náhrady, nakoľko žalovaný spochybnil výsledky znaleckého posudku, ktorý predložil žalobca.

25. V tomto konaní, ktorého predmetom je náhrada za vecné bremeno súd postupoval podľa nasledovných zákonných ustanovení.

26. Podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

27. Podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

28. Podľa čl. 20 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

29. Podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, tento zákon upravuje usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku, ktoré prešli do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov, vrátane príľahlej plochy, ktorá svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou (ďalej len „pozemok pod stavbou“). Tento zákon sa primerane vzťahuje aj na usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom, na ktorých je umiestnený cintorín, okrem pozemkov vo vlastníctve cirkví, športový areál alebo verejná zeleň, ak tento cintorín, športový areál alebo verejná zeleň prešli do vlastníctva obce podľa osobitného predpisu.

30. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností je súpis nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

31. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území.

32. Podľa článku V. č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, tento zákon nadobúda účinnosť 1. marca 2009 okrem článkov I, II a III, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. júla 2009.

33. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

34. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

35. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

36. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

37. Podľa § 123 Občianskeho zákonníka, vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

38. Podľa § 151n ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka, vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečo sa zdržať alebo niečo konať. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, alebo patria určitej osobe. Vecné bremená spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti prechádzajú s vlastníctvom veci na nadobúdateľa. Pokiaľ sa účastníci nedohodli inak, je ten, kto je na základe práva zodpovedajúceho vecnému bremenu oprávnený užívať cudziu vec, povinný znášať primerane náklady na jej zachovanie a opravy; ak však vec užíva aj jej vlastník, je povinný tieto náklady znášať podľa miery spoluúžívania.

39. Podľa § 151o ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Práva zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenia § 134 tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností. Zmluvou môže zriadiť vecné bremeno vlastník nehnuteľnosti, pokiaľ osobitný zákon nedáva toto právo aj ďalším osobám.

40. Podľa § 151p ods. 1, 2, 3, a 4 Občianskeho zákonníka, vecné bremená zanikajú rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. K zániku práva zodpovedajúceho vecnému bremenu zmluvou je treba vklad do katastra nehnuteľností. Vecné bremeno zanikne, ak nastanú také trvalé zmeny, že vec už nemôže slúžiť potrebám oprávnenej osoby alebo prospešnejšiemu užívaniu jej nehnuteľnosti; prechodnou nemožnosťou výkonu práva vecné bremeno nezaniká. Ak zmenou pomerov vznikne hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného, môže súd rozhodnúť, že sa vecné bremeno za primeranú náhradu obmedzuje alebo zrušuje. Ak pre zmenu pomerov nemožno spravodlivo trvať na vecnom plnení, môže súd rozhodnúť, aby sa namiesto vecného plnenia poskytovalo peňažné plnenie. Ak právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí určitej osobe, vecné bremeno zanikne najneskôr jej smrťou alebo zánikom.

41. Podľa čl. 2 Civilného sporového poriadku, ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Ak sa spor na základe prihladenia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu.

42. Podľa čl. 4 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci. Ak takého ustanovenia niet, súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon, tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej vedy a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít.

43. Podľa čl. 5 Civilného sporového poriadku, zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Súd môže v rozsahu ustanovenom v tomto zákone odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, alebo vedú k nedôvodným prieťahom v konaní.

44. V danom konaní nebolo sporné vlastníctvo pozemku ani to, že sa na pozemku nachádza stavba, ktorej vlastníkom je žalovaný. Rovnako nebolo sporné, že žalovaný za užívanie pozemku žalobcovi neposkytol náhradu s tým spojenú, a doposiaľ nedošlo k trvalému usporiadaniu vzájomných vzťahov.

45. Podanie žaloby v tejto veci je preto právom aprobovaným postupom jednak v zmysle Civilného sporového poriadku a jednak podľa § 2 ods. 3 Ústavy SR. Sporné v konaní však je, či výkonu vlastníckeho práva žalobcu za daných okolností možno poskytnúť ochranu, a to v kontexte dobrých mravov.

46. Občiansky zákonník, ani iný predpis nedefinuje pojem dobré mravy. Teória a súdna prax však zhodne považujú dobré mravy za všeobecne uznávané pravidlá morálky, ktoré predstavujú fundamentálny hodnotový poriadok spoločnosti a zákonodarca ich považuje za tak významné, že ich pomocou odkazu v právnej norme včleňuje do občianskeho práva. Z toho vyplýva, že tieto morálne pravidlá majú objektívnu povahu, a preto akékoľvek súhlasné, a teda subjektívne motivované vyhlásenie zmluvných strán, nie je smerodajné v tom, či nimi uzavretá zmluva je v súlade s dobrými mravmi, alebo nie. (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 28. augusta 2008, sp. zn. 16Co/152/2008.

47. V prejednávanej veci žalobca už pri kúpe pozemku vedel, že bude obmedzený na svojich vlastníckych právach, pretože stavba - cesta sa na týchto pozemkoch v čase ich kúpy už nachádzala, pričom išlo o oprávnenú stavbu, čo napokon nepoprel ani samotný žalobca. Žalobca ako vlastník nieže bol cestným telesom obmedzený na svojich vlastníckych právach, ale súd prvej inštancie považuje za nutné uviesť, že ako právny nástupca predchádzajúcich vlastníkov chcel byť (vzhľadom na vedomosť o reálnom stave pozemkov) na svojich vlastníckych právach obmedzený, pretože mu bolo (muselo byť) zrejmé, v akom faktickom stave pozemok je, a že je nepoužiteľný pre iné účely (napr. na výstavbu a pod.).

48. Súd osobitne poukazuje na tú skutočnosť, že žalobca vstúpili do práv jeho právneho predchodcu (s ktorým je personálne prepojený), pričom v danom prípade ako nadobúdateľ nemohol legitímne predpokladať, že výkon jeho vlastníckeho práva (predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním, § 123 OZ), bude väčší, ako bol výkon práv jeho právneho predchodcu.

49. Súdu je zároveň známe z jeho činnosti, že sa nejedná o ojedinelý prípad, v ktorom žalobca uplatňuje rovnaké alebo podobné nároky, pričom na strane žalovaných vystupujú vždy subjekty verejného práva, teda takmer iste bonitné subjekty. Uvedené vyvoláva pochybnosti o tom, či má žalobca skutočne záujem na dosiahnutí trvalého usporiadania vzájomných vzťahov so žalovaným, alebo sa snaží len vytvárať zisk a ťažiť z dôsledkov zmien v spoločenskom režime.

50. Špekulatívne nadobúdanie vlastníckeho práva len za účelom vytvárania zisku v dôsledku právnych reziduí z minulosti nemožno hodnotiť ako súladné s dobrými mravmi, naopak v zmysle ust. čl. 5 Civilného sporového poriadku mu nemožno poskytnúť právnu ochranu.

51. Ustanovenie čl. 5 Civilného sporového poriadku predstavuje generálnu klauzulu, ktorej zakotvením sa Civilný sporový poriadok ako procesný kódex hlási k uplatneniu starej rímskej zásady nemo turpitudinem suam allegare potest (nikto nesmie mať prospech z vlastného nepoctivého správania) a ktorým zákonodarca podmieňuje uplatňovanie subjektívnych práv procesnej povahy uplatňovaní demokratických pravidiel slušnosti pri ich výkone.

52. Nepoctivým správaním je pritom také správanie sa subjektov práva, ktoré síce nachádza oporu v platnom práve, avšak tvrdé uplatňovanie takýchto práv nie je slušné vo vzťahu k recipientom právnej úpravy.

53. V oblasti súkromného práva plní rovnakú funkciu ustanovenie § 3 Občianskeho zákonníka. Uvedené ustanovenia je potrebné vnímať ako materiálny korektív k príliš formalistickému výkladu zákonného textu, ktorý by v konečnom dôsledku poškodzoval práva a oprávnené záujmy recipientov práva.

54. V zmysle týchto ustanovení súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho môže a musí odchyliť, pokiaľ to vyžaduje zmysel a účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z princípov, ktoré majú svoj základ v ústavne konformnom právnom poriadku ako významovom celku (pozri nálezh Ústavného súdu ČR z 13. marca 2013, sp. zn. IV. ÚS 1241/12)

55. V zmysle ustálenej judikatúry, je ako ústavne nesúladne potrebné hodnotiť také rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých boli zákony, prípadne podzákonné právne úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 69/2012, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 26/2010, III. ÚS 163/2011, podobne aj Ústavný súd Českej republiky napr. III. ÚS 150/99).

56. Ústavný súd už tiež vyslovil, že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona (IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010).

57. V zmysle ustálenej judikatúry za zneužitie práva treba považovať konanie navonok dovolené, ktorým však má byť dosiahnutie nedovoleného výsledku (IV. ÚS 25/05, podobne Najvyšší súd SR, sp. zn. 5 Sžf/66/2011). Zneužitie práva je pritom rýdzo právnou kategóriou a už jej samotné pojmové znaky preukazujú, že záver o ich naplnení nemôže byť výlučne výsledkom objasňovania skutkovej stránky prejednávanej veci, ale je výsledkom právneho posúdenia ustáleného skutkového stavu. Preto zneužitie práva, ktorému orgán verejnej moci pri realizácii rozhodovacej právomoci venuje pozornosť, nemôže byť predmetom dokazovania ako právny inštitút. (III. ÚS 357/2016).

58. Vo vzťahu k tomu súd osobitne zdôrazňuje, že záver o špekulatívnom charaktere žalôb žalobcu vyplýva aj z rozhodnutia ESLP v prípade Jarkovský proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 4014/12, rozsudok zo dňa 25.07.2019), v ktorom súd uviedol, že za daných okolností žalobca nemá vo vzťahu k podanej žalobe legitímne očakávania.

59. Odhliadnuc od vyššie uvedeného, súd v súvislosti s nárokom žalobcu ako takom v nadväznosti či sa jedná o jednorazovú alebo opakovanú náhradu a s tým súvisiacou otázkou premlčania ešte dopĺňa, že samotný zákon č. 66/2009 Z.z. výslovne neurčuje, či odplata za zriadenie vecného bremena je jednorazová alebo opakovaná. Podľa názoru súdu, právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vzniká iba jednorazovo v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka, a to tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., nie aj každému právnemu nástupcovi. Vlastník pozemku, ktorému bolo zákonom obmedzené jeho vlastnícke právo zriadením vecného bremena má tak nárok na jednorazovú peňažnú náhradu za toto obmedzenie s tým, že tento nárok je peňažnou pohľadávkou, ktorá sa ako záväzkové právo, a nie ako vecné právo, premlčuje. Vlastník pozemku ho tak môže úspešne uplatniť iba v zákonom stanovenej premlčacej dobe, ktorá začala plynúť od účinnosti tohto zákona č. 66/2009 Z.z. a premlčuje sa vo všeobecnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba tak uplynula dňa 01.07.2012. Uvedené je aj v súlade s aktuálnym právnym názorom najvyšších súdnych autorít.

60. Právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. vzniká ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona a nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. Ide o ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.11.2020, sp. zn. 8Cdo/17/2019)

61. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp.zn. 3Cdo/49/2014 konštatoval, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. Podstatou predmetného názoru považoval za „ústavne udržateľný“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa posudzovania opakovanosti finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z., v ktorých posudzoval ústavnosť rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011), na tom nič nezmenili. (uznesenie ÚS SR 28.10.2020 sp.zn. IV. ÚS 539/2020)

62. Vzhľadom na vyššie uvedené mal súd za to, že žaloba žalobcu nie je dôvodná, preto ju zamietol v celom rozsahu.

63. Podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

64. Podľa § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

65. Podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

66. Súd priznal úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % v súlade s ustanovením § 255 ods. 1 CSP, keďže tento bol v celom rozsahu úspešný. O výške náhrady trov konania rozhodne súd v zmysle § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku, po právoplatnosti tohto rozhodnutia, samostatným uznesením.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní od jeho doručenia na Okresný súd Prešov. (§ 362 ods. 1 CSP).

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 ods. 1 CSP) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). (§ 363 CSP).

Odvolanie proti rozsudku možno odôvodniť len tým, že:

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. (§ 365 ods. 1 CSP).

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. (§ 366 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. (§ 364 CSP).

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. (§ 365 ods. 3 CSP).

Žalobu nemožno v odvolacom konaní meniť a nemožno uplatniť práva voči žalobcovi vzájomnou žalobou. (§ 371 a § 372 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.